

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **M. P.**, bývajúceho v B., zastúpenému v dovolacom konaní Advokátskou kanceláriou Michal Maťaš, s.r.o so sídlom v Bratislave, Sabinovská 12 proti odporcovi: **Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny**, so sídlom Špitálska 8, Bratislava, IČO: 30 794 536, vo veci **porušenia zásady rovnakého zaobchádzania a náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 25.000 €**, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp.zn. 43C 17/2010, o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 29. októbra 2013 sp.zn. 14 Co 460/2012, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 29. októbra 2013 sp.zn. 14 Co 460/2012 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava III rozsudkom z 27. februára 2012 č.k. 43 C 17/2010-297 zamietol návrh navrhovateľa, ktorým sa po čiastočnom späťvzatí návrhu a jeho rozšírení domáhal, aby súd uložil odporcovi povinnosť priznať mu nemajetkovú ujmu vo výške 25.000 €. Opodstatnenosť požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch navrhovateľ odôvodňoval s poukazom na § 2 ods. 1,2 a ods. 3, § 5 ods. 1 a 2, § 9 ods. 1 antidiskriminačného zákona. Po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že nebolo zistené diskriminačné konanie odporcu voči navrhovateľovi. Preto sa už ďalej nezaoberal podmienkami priznania primeraného zadosťučinenia v peniazoch, ktorého predpokladom je nedodržanie zásady rovnakého zaobchádzania, rovnako sa nezaoberal ani námietkou premlčania, ktorá by bola v prípade odôvodneného vzniku tohto práva v celom rozsahu dôvodná. Náhradu trov konania odporcovi nepriznal.

Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 29. októbra 2013 sp.zn. 14 Co 460/2012 nepripustil zmenu návrhu zo dňa 27. júla 2012 a rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil.

Odporcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Po tom, čo sa odvolací súd podrobne oboznámil s výsledkami dokazovania na súde prvého stupňa, ako aj s jeho skutkovými a právnymi závermi skonštatoval, že súd prvého stupňa náležite zistil skutkový stav veci (§ 120 O.s.p.), vec posúdil správne po právnej stránke a svoje rozhodnutie i patričným spôsobom odôvodnil (§ 157 O.s.p.). Odvolací súd sa preto v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku s tým, že námietky „ odporcu“ (správne malo byť uvedené navrhovateľa, pozn. dovolacieho súdu) uvedené v jeho odvolaní, neobstoja. V podstate rovnaké námietky vznášal už počas prvostupňového konania, a s týmito sa vysporiadal súd prvého stupňa vo svojom rozhodnutí.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie navrhovateľ a žiadal napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. S poukazom na § 237 písm. f/ O.s.p. mal za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté vadou, je neúplné, predčasné a v dôsledku toho i vecne nesprávne. Uviedol, že podľa § 214 ods. 1 písm. c / O.s.p. v znení účinnom od 1. januára 2012 vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania, odvolací súd vždy nariadi pojednávanie. Prejednaním veci odvolacím súdom bez nariadenia pojednávania došlo u navrhovateľa k odňatiu možnosti konať pred súdom. Ďalej vytýkal odvolaciemu súdu, že sa nevysporiadal s námietkami, uvádzanými v odvolaní, keď sa bez ďalšieho stotožnil so závermi súdu prvého stupňa.

Odporca vo svojom vyjadrení k dovolaniu ho ako neprípustné navrhol odmietnuť. Poukázal na to, že navrhovateľ mohol vedieť o čase a mieste vyhlásenia rozsudku, a preto nemohlo prísť k odňatiu možnosti konať, v tomto smere poukázal na uznesenie NS SR sp.zn. 5 Cdo120/2009. Naviac súd prvého stupňa rozhodol po nariadení viacerých pojednávaní, na ktorých mohol navrhovateľ opakovane robiť prednesy, navrhovať dôkazy a pod. Mal za to, že rozsudok odvolacieho súdu obsahuje vysvetlenie dôvodov pre ktoré súd rozhodol, ako aj právne posúdenie veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015)] po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovoláním navrhovateľa je napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. V zmysle ustanovenia § 238 ods. 1 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Dovolanie je tiež prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné aj proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

V prejednávanej veci dovolanie nesmeruje proti zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O.s.p.), ale proti takému potvrdzujúcemu rozsudku, ktorý nemá znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 3 O.s.p.; najvyšší súd dosiaľ v tejto veci nerozhodoval, preto ani nevyslovil záväzný právny názor (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Prípustnosť podaného dovolania preto z § 238 O.s.p. nevyplýva.

So zreteľom na ustanovenie § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p., ktoré ukladá dovolaciemu súdu povinnosť skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní, v ktorom došlo k niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., sa odvolací súd neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak v konaní došlo k niektorej z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie neprípustné (viď napríklad

R 117/1999, R 34/1995 a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 38/1998 a č. 23/1998). Osobitne ale treba zdôrazniť, že pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. neboli v dovolaní namietané a v dovolacom konaní ich existencia ani nevyšla najavo. Prípustnosť dovolania navrhovateľa preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

Navrhovateľ v dovolaní namieta, že v konaní došlo k procesnej vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Odhátím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký procesne nesprávny postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva [v zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv – vid' napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

K tej časti dovolania, v ktorej navrhovateľ namieta procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., tvrdiac, že rozhodnutie odvolacieho súdu je vzhľadom na nedostatočné odôvodnenie neúplné a predčasné, dovolací súd uvádza, že judikatúra najvyššieho súdu už dávnejšie (vid' judikát R 111/1998) považuje nepreskúmateľnosť rozhodnutia za tzv. inú vadu konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Správnosť takého nazerania na právne dôsledky nepreskúmateľnosti potvrdzujú tiež rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) o sťažnostiach proti tým rozhodnutiam najvyššieho súdu, ktoré zotrvali

na právnych záveroch súladných s predmetným judikátom (viď sp.zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015 a III. ÚS 288/2015).

Na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo prijaté stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Toto stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, považuje dovolací súd za plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci. Dovolací súd po oboznámení sa so spisom a napadnutým rozsudkom dospel k záveru, že odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu nie je nepreskúmateľné v takej intenzite, aby napĺňalo obsah druhej vety uvedeného stanoviska.

K dovolacej námietke navrhovateľa, ktorou vytykal odvolaciemu súdu nenariadenie pojednávania a nevykonanie dôkazov, a tým odňatie možnosti konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. Najvyšší súd Slovenskej republiky uvádza nasledovné:

Podľa § 214 ods. 1 O.s.p. (v znení účinnom ku dňu rozhodovania odvolacieho súdu) na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie ak a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania, a je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, c/ ide o konanie vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania, d/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem. Podľa § 214 ods. 2 O.s.p., ale v ostatných prípadoch (než sú uvedené v § 214 ods. 1 O.s.p.) môže odvolací súd rozhodnúť aj bez nariadenia odvolacieho pojednávania.

V predmetnej veci, ako uviedol pri právnom posúdení prvostupňový i odvolací súdu išlo o konanie, v ktorom navrhovateľ uplatnil svoj nárok podľa zákona č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Z prípadov uvedených v § 214 ods. 1 O.s.p. išlo o konanie vo veci porušenia zásady rovnakého zaobchádzania (§ 214 ods. 1 písm. c/ O.s.p.), a preto boli

dané zákonné predpoklady prejednávania odvolania navrhovateľa proti prvostupňovému rozhodnutiu na odvolacom pojednávaní. Na tomto mieste dovolací súd uvádza, že oznámenie o čase a mieste vyhlásenia rozsudku nie je totožné s povinnosťou súdu v zákonne uvedených konaniach nariadiť odvolacie pojednávanie. Už samotný procesný postup súdu vo vzťahu k právam účastníkov je odlišný v tom, že nariadenie pojednávania a predvolanie naň (§ 115 O.s.p.) so sebou prináša okrem stanovenia termínu, procesnú lehotu (nie kratšiu ako päť dní), počas ktorej môže účastník sa pripraviť na argumentáciu pred odvolacím súdom. Práve charakter konania uvedeného v § 214 ods. 1 písm. c/ O.s.p. na seba nadväzuje v konkrétnom vyjadrení možnosť účastníka v odvolacom konaní osobne vystúpiť. Je to jeho procesným právom a preto porušenie tohto práva zásadne na seba viaže procesné pochybenie konajúceho súdu, majúce potom dopad v odňatí účastníka konať pred súdom.

Z obsahu spisu (č.l. 361 spisu) dovolací súd zistil, že odvolací súd nenariadil vo veci odvolacie pojednávanie, ale len na základe pokynu predsedníčky senátu zo 16. októbra 2013 bolo na úradnej tabuli Krajského súdu v Bratislave dňa 21. októbra 2013 vyvesené oznámenie o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku bez nariadenia ústneho pojednávania v zmysle § 214 ods. 2 v spojení s § 156 ods. 3 O. s.p. v právnej veci účastníkov konania s tým, že odvolací súd vyhlási odvolací rozsudok dňa 29. októbra 2013 o 10,45 hod na prízemí v budove Krajského súdu v Bratislave v miestnosti č. dv. 58.

Vzhľadom na uvedené postupom odvolacieho súdu, ktorý vo veci rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania, napriek tomu, že mu to vzhľadom na charakter konania ukladal Občiansky súdny poriadok, bola dovolateľovi odňatá možnosť pred súdom konať.

So zreteľom na to dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie navrhovateľa je preto nielen prípustné (§ 237 písm. f/ O.s.p.), ale aj opodstatnené (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p.).

Najvyšší súd z uvedeného dôvodu napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.).

Vzhľadom na dôvod zrušenia sa nezaoberal ďalšími námietkami uvedenými v dovolaní.

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 24. februára 2016

JUDr. Soňa Mesiarkinová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová